

نویسنده: نماینده مطبوعاتی فلسطین در هیئت تحریر کریدل.

منبع و تاریخ نشر: کریدل «2025-04-21».

برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل».

معضل خلع سلاح لبنان: نبرد برای اردوگاه های فلسطینی

Lebanon's disarmament dilemma: The battle for Palestinian camps

عجله دولت لبنان برای خلع سلاح جناح های فلسطینی، مقدمه ای برای یک کارزار گسترده تر علیه حزب الله است که واشنگتن و رام الله نقش های کلیدی در پشت صحنه را ایفا می کنند.

The Lebanese government's rush to disarm Palestinian factions is a prelude to a broader campaign against Hezbollah, with Washington and Ramallah playing key backstage roles.

یک کارزار آرام اما استراتژیک در لبنان برای خلع سلاح اردوگاه‌های آوارگان فلسطینی در جریان است، که مدت‌ها مناطق خودمختار با سلسله مراتب سیاسی و نظامی خاص خود تلقی می‌شدند.

این تلاش فقط مربوط به امنیت داخلی لبنان نیست. به گفته منابع نزدیک به هر دو جناح لبنانی و فلسطینی، این بالون به عنوان یک "بالون آزمایشی" برای چیزی است که بسیاری در واشنگتن و تل‌آویو امیدوارند حرکتی آینده برای خنثی کردن زرادخانه حزب الله باشد.

بازیگران غربی با تبدیل اردوگاه‌ها به اولین سالن برای خلع سلاح، به دنبال فرصتی کم هزینه و کم خطر برای آزمایش واکنش‌های محلی هستند. اگر دولت لبنان بتواند با موفقیت این اردوگاه‌ها را بدون ایجاد مقاومت خشونت‌آمیز خلع سلاح کند، می‌تواند سابقه‌ای برای رویارویی بزرگتر با حزب الله ایجاد کند.

برعکس، شکست محدودیت‌های کنترل دولت را آشکار می‌کند و پیامدهای سیاسی را به جای دیگری تغییر می‌دهد. از نظر بسیاری از ناظران، این موضوع صرفاً یک موضوع لبنانی نیست، بلکه عمیقاً با پویایی قدرت منطقه‌ای و دستور کار گسترده‌تر خنثی کردن مقاومت در برابر منافع اسرائیل و ایالات متحده در منطقه مرتبط است.

منابع اطلاعاتی ارتش لبنان به گهواره می‌گویند که با وجود فشارهای واشنگتن، هنوز استراتژی منسجمی از سوی آمریکا برای اردوگاه‌های فلسطینی وجود ندارد. اولویت فوری ایالات متحده حزب الله است، در حالی که اسرائیل به مدیریت عملیات میدانی ادامه می‌دهد. با این حال، تسلیح‌سازی موضوع خلع سلاح اردوگاه به ویژه در رسانه‌های لبنانی و راهروهای دیپلماتیک آغاز شده است.

منابع فلسطینی همچنین به تشویق ایالات متحده برای «مرحله آزمایشی» برای خلع سلاح در اردوگاه‌های منتخب - که احتمالاً برای اولین بار در عین الحلو و برج الشمالي آزمایش شد - برای ارزیابی مقاومت و واکنش اشاره می‌کنند.

اتحاد آرام رام الله با بیروت

دیداری که مجید فرج، رئیس سازمان اطلاعات تشکیلات خودگردان فلسطین (PA) از بیروت در ماه گذشته منتشر شد، آمادگی رام الله را برای کمک به تسهیل خلع سلاح اردوگاه نشان داد. فرج پشت درهای بسته با جوزف عون رئیس‌جمهور لبنان و مقامات ارشد اطلاعاتی دیدار کرد. گزارش‌ها حول محور پیشنهاد تشکیلات خودگردان برای نظارت بر روند خلع سلاح و بر عهده گرفتن مسئولیت‌های امنیتی در اردوگاه‌ها بود.

فرج همچنین برای تغییرات گسترده در سفارت فلسطین در بیروت لابی‌کرد و از برکناری سفیر اشرف دابور حمایت کرد. اگرچه مقامات لبنانی با استناد به ظرافت زمان،

از اقدام فوری در این مورد خودداری کردند، اما دستور کار فرج نشان دهنده تلاش تشکیلات خودگردان برای افزایش نفوذ خود در لبنان از طریق به حاشیه راندن جناح های رقیب، به ویژه حماس است.

علاوه بر این، **فرج** همکاری اطلاعاتی عمیق تری را بین تشکیلات خودگردان و سازمان های لبنانی، به ویژه در مورد آنچه رام الله از آن به عنوان تلاش های «ضد تروریسم» یاد کرد، ارائه کرد. بر اساس گزارش ها، طرف لبنانی با توجه به اینکه حزب الله و سایر جناح ها طبقه بندی تشکیلات خودگردان را به عنوان خصمانه می نگرند، ابراز نگرانی کرده است.

منابع اطلاعاتی لبنان به کریدل اطلاع دادند که تشکیلات خودگردان به طور محتاطانه در حال جمع آوری اطلاعات در مورد شبکه های حماس و جهاد اسلامی فلسطین (PIJ) در داخل لبنان بوده است.

گروه های مقاومت فلسطین در لبنان می گویند که حزب الله اعلام کرده است که قطعنامه 1701 سازمان ملل - که در ابتدا حزب الله پس از جنگ 2006 را هدف قرار داده بود - باید در مورد گروه های فلسطینی فعال در جنوب لبنان نیز اعمال شود. این همسویی نشان دهنده یک فشار هماهنگ برای جهانی کردن چارچوب خلع سلاح تحت پوشش بین المللی است“

محاسبات حزب الله، حماس و اردوگاه

دستگیری های اخیر عوامل مرتبط با حماس توسط اطلاعات ارتش لبنان، پس از شلیک راکت از جنوب لبنان به شمال اسرائیل، مخاطرات بالایی را آشکار می کند. منابع فلسطینی به کریدل تأیید میکنند که چندین شخصیت حماس بی سرو صدا بازداشت شده اند، در حالی که هم دولت لبنان و هم مقاومت تصمیم گرفته اند وقایع را کم اهمیت جلوه دهند تا از نظارت عمومی جلوگیری کنند.

منابع فلسطینی فاش می کنند که این بازداشت ها چندین فرمانده نظامی حماس را در چارچوب تحقیقات در مورد شلیک موشک های اخیر به سمت فلسطین اشغالی هدف قرار داده است. بنا بر گزارش ها، اطلاعات ارتش لبنان در هماهنگی با اهداف امنیتی گسترده تر عمل کرد، اگرچه این موضوع برای جلوگیری از تبدیل آن به یک جنجال عمومی مخفی نگه داشته شد.

تصمیم برای مسکوت ماندن دستگیری ها تحت تأثیر تحولات مشابه در اردن بود، جایی که بازداشت شدگان به دلیل طرح های مشکوک برای پرتاب موشک با گمانه زنی ها مبنی بر اینکه آنها آموزش های فنی و امنیتی در لبنان دیده اند، نگهداری می شدند. گروه های مقاومت بیم دارند که افراد دستگیر شده در صورت آزادی بدون تضمین ترور شوند و این امر بر رسیدگی داخلی جناح ها به این موضوع فوریت می بخشد.

بنا بر گزارش ها، بازداشت ها مربوط به آماده سازی برای عملیات های آینده است که شامل اردوگاه های آموزشی و فعالیت های هماهنگی می شود. در حالی که رام الله این فعالیت ها را «تروریسم» می نامد، حزب الله و دیگران آن را مقاومتی مشروع می دانند - که بر استراتژی های متفاوت فلسطینی ها و تنش پیرامون فشار خلع سلاح تأکید می کند.

مسائل پیچیده تر، گزارش هایی درباره پایگاه های آموزشی مخفی مرتبط با حماس و دیگر جناح ها در دره بقاع لبنان و مناطق جنوبی است، جایی که بنا بر گزارش ها، هماهنگی با حزب الله از زمان جنگ غزه تشدید شده است. این پویایی ها توسط مقامات آمریکایی به عنوان یک «رنجیره نیابتی» بالقوه برای نفوذ ایران از غزه به لبنان در نظر گرفته می شود.

اقدام متعادل کننده سلام و مشوق های ایالات متحده

اوایل دوره نخست وزیر نواف سلام با یک کمپین به دقت سازماندهی شده برای هدف قرار دادن اردوگاه های فلسطینی مشخص شده است. سلام کمیته گفتگوی لبنان و فلسطین را احیا کرده است، نهادی که هدف آن هماهنگی امور پناهندگان است.

در ابتدا، دکتر باسل الحسن وظیفه رهبری آن را بر عهده داشت و دیدگاهی را که شامل خروج تدریجی تسلیحات، حذف خودمختاری اردوگاه و ادغام کامل با زندگی مدنی لبنان بود، ترویج می کرد. با این حال، سلام ناگهان رامنز دیمشکیه، سفیر سابق با روابط نزدیک با شبکه های طرفدار آمریکا را جایگزین او کرد. این اقدام واکنش های شدیدی را در میان جناح های فلسطینی برانگیخت، به ویژه زمانی که عنوان این سمت به «رئیس کارگروه لبنانی که وظیفه رسیدگی به مسائل آوارگان فلسطینی را بر عهده دارد» تغییر داد و هیچ اشاره ای به گفت و گو را حذف کرد - که نشان دهنده رویکرد لبنانی یکجانبه است.

در همین حال، مقامات ایالات متحده جلسات محرمانه ای را با نمایندگان لبنان برگزار کرده اند تا امکان اسکان دائمی آوارگان فلسطینی در لبنان را بررسی کنند - از نظر تاریخی، خط قرمزی سیاسی برای دولت است، با توجه به اینکه این توازن ظریف فرقه ای لبنان را تغییر می دهد و به طور بالقوه آوارگان فلسطینی را از "حق بازگشت" خود سلب می کند.

بر اساس گزارش ها، مشوق های اقتصادی از 2 تا 5 میلیارد دلار برای تأمین بودجه واحدهای مسکونی، زیرساخت ها و آموزش حرفه ای برای فلسطینی ها در ازای وضعیت قانونی و خلع سلاح ارائه شده است. گفتگوها از طریق واسطه ها هماهنگ شده است و حسن قبل از برکناری او به عنوان مردی عمل می کرد.

به گفته منابع نزدیک به مذاکرات، واشنگتن به دنبال ایجاد یک کمیته امنیتی مشترک لبنان و فلسطین برای اردوگاه‌ها است و سلام را تشویق کرده است تا یک کمپین رسانه‌ای را با تأکید بر «مزایای اجتماعی و اقتصادی» ادغام آغاز کند. با این حال، سلام با مقاومت سیاسی فزاینده‌ای از جمله از داخل کابینه خود مواجه است.

تله های قانونی و هویتی: کارت های بیومتریک و مجوزهای کار

دولت در حال بررسی مجموعه‌ای از اقدامات بحث برانگیز است که برای تنظیم – و احتمالاً پیکربندی مجدد هویت فلسطینی در لبنان طراحی شده‌اند. از جمله بحث برانگیزترین پیشنهادها، پیشنهاد کارت شناسایی مغناطیسی بیومتریک است که به فلسطینیان حق کار بدون مجوز قبلی را می‌دهد. منتقدان هشدار می‌دهند که این می‌تواند یک اسب تروا برای اسکان مجدد باشد و عملاً موقعیت سیاسی پناهندگان را از بین ببرد. جناح‌های فلسطینی نگرانند که در این کارت‌ها به ملیت اصلی حاملان اشاره نشود، اقدامی که می‌تواند به طور نمادین و قانونی حق بازگشت آنها را از بین ببرد. مقایسه‌ها با تغییرات اخیر در سوریه انجام می‌شود، جایی که بنا بر گزارش‌ها برای پناهندگان فلسطینی پاسپورت‌هایی مشابه شهروندان سوریه صادر شده است و وضعیت «پناهنده» بی‌سر و صدا حذف شده است.

کمیته گفتگو همچنین در حال بررسی قانون 2001 است که مالکیت فلسطینی‌ها را بر اموال منع می‌کند. پیشنهادی برای اجازه دادن به فلسطینیان برای داشتن یک اقامتگاه - بدون حق تجارت یا اجاره - در حال ارائه است. در حالی که به عنوان یک حرکت مبتنی بر حقوق به بازار عرضه می‌شود، بسیاری از جناح‌ها آن را راهی برای مهندسی ثبات اجتماعی در ازای امتیازات سیاسی و نظامی می‌دانند.

سلام همچنین به وزارتخانه‌ها دستور داده است که دسترسی فلسطینیان به مدارس دولتی و بخش‌های کار کم خطر مانند کشاورزی و ساخت و ساز را گسترش دهند. با این حال، این طرح‌ها با مخالفت اتحادیه‌های کارگری و جناح‌های سیاسی، به ویژه در میان مسیحیان، که از تغییرات جمعیتی بیم دارند، مواجه می‌شود. این کمیته یک طرح مجوز کار موقت را برای سنجش تأثیر پیشنهاد کرده است.

اولین دکترین امنیتی عون

در حالی که نخست وزیر سلام از تعادل صحبت می‌کند، رئیس جمهور جوزف عون موضع تندتری اتخاذ کرده است. عون به عنوان رئیس سابق ارتش و اکنون رئیس دولت، معتقد است که خلع سلاح باید مقدم بر هر بحث مبتنی بر حقوق باشد. تلاش‌های قبلی او برای کنترل تسلیحات در عین الحلو و نهرالبارد با مقاومت روبرو شد، اما او همچنان از انحصار دولتی بر خشونت دفاع می‌کند.

عون در طول رهبری خود به عنوان فرمانده نیروهای مسلح لبنان (LAF)، در ابتکارات مشترک با یونيفل و جناح های فلسطینی، مانند پروژه «پلیس جامعه»، با هدف مدیریت امنیت داخلی اردوگاه، مشارکت داشت. این پروژه که بخشی از بودجه آن توسط ایالات متحده تامین می شد، در میان نگرانی ها مبنی بر اینکه دولت جدید ترامپ گزینه های تهاجمی تر را ترجیح می دهد، متوقف شد.

فعالیت های اخیر در نزدیکی اردوگاه ها نشان دهنده فوریت مجدد است. شاهدان عینی از تجمع پرسنل ارتش لبنان در ایست های بازرسی، به ویژه در اطراف اردوگاه های نهرالبارد و عین الحلوه خبر می دهند. منابع می گویند سند وزارت دفاع لبنان جستجوی خانه به خانه برای یافتن سلاح های غیرقانونی را توصیه می کند. اقدامات دیگر شامل کنترل شدیدتر در نقاط ورودی و افزایش نظارت است.

بنا بر گزارش ها، ارتش کمیته ای را برای هماهنگی با سازمان آزادیبخش فلسطین (ساف) در مورد طرح خلع سلاح مرحله ای یک ساله، مشروط به حمایت بین المللی، تشکیل داده است. همچنین گزارش هایی از گشت زنی مشترک ارتش و یونيفل در جنوب رودخانه لیتانی، در مناطق نزدیک اردوگاه های رشیدیه و برج الشمالي وجود دارد.

فشار منطقه ای، تکه تکه شدن محلی

گفته می شود که عربستان سعودی و امارات متحده عربی نیز فشار بی سر و صدایی بر دولت لبنان برای مهار اردوگاه ها اعمال می کنند. به گفته منابع سیاسی، تمرکز آنها بر محدود کردن نفوذ حماس و انزوای حزب الله توسط نیابت است. در مقابل، هر دو کشور به حمایت اقتصادی بالقوه از لبنان اشاره کرده اند.

اما موضوع هنوز حل نشده است. حتی در داخل کمیته گفت و گو نیز اختلافات عمیقی وجود دارد. بنا بر گزارش ها، باسل الحسن در حالی که جناح های مرتبط با حماس را کنار زده بود، تعامل با فتح را ترجیح می داد. انتظار می رود که جانشین وی از رهبری واشنگتن پیروی کند، اما مدیر کمیته، عبدالناصر العایی، نسبت به آرمان فلسطین بیشتر دلسوز است.

آی (Ayi) طرحی را پیشنهاد کرده است که امنیت اردوگاه را به ارتش لبنان واگذار می کند و در عین حال تضمین هایی برای محاکمه عادلانه و حمایت از خانواده های افراد بازداشت شده ارائه می دهد. او همچنین از یک مسیر قانونی - از طریق پارلمان یا فرمان دولت - برای اعطای حقوق محدود به فلسطینی ها حمایت می کند. با این حال، پیشینه حقوقی سلام حاکی از بی میلی به دور زدن رویه های قانونی است.

آی (Ayi) همچنین برای تعاریف حقوقی روشن تر از وضعیت و حقوق پناهندگی تلاش کرده است و معتقد است که کار و سلاح باید به عنوان موضوعات جداگانه در نظر

گرفته شوند. او با رد هرگونه مبادله اسلحه برای حقوق مدنی، پیشنهاد می کند که به فلسطینی ها اجازه داده شود که صاحب یک آپارتمان کوچک و وارث آن شوند.

یک معادله متزلزل

در 5 مارس، هیئتی به سرپرستی عزام الاحمد، یکی از مقامات ارشد فتح، با نخست وزیر سلام برای ارائه پیش نویس قانون جامع پناهندگان ملاقات کرد. این پیشنهاد حقوق را در یک چارچوب واحد جمع می کند، اسکان مجدد را رد می کند و دسترسی به شغل، مراقبت های بهداشتی و دارایی را تضمین می کند. این پیش نویس در وزارت دادگستری لبنان در انتظار اجماع سیاسی باقی مانده است.

دفتر سلام گفتگوها را با UNRWA برای "تقسیم بار" خدمات آموزشی و بهداشتی آغاز کرده است، اما فلسطینی ها می ترسند که این آغازی برای از بین بردن نقش آژانس و تعریف مجدد پناهندگان به عنوان ساکنان دائمی باشد. گفتگو با کمک کنندگان اروپایی و عرب شامل پیشنهادهایی برای تغییر مسیر کمک های مالی از طریق وزارتخانه های لبنان است که انتقاد شدید طرفداران پناهندگان را به دنبال داشت.

اردوگاه های فلسطینی لبنان برای مدت طولانی به عنوان یادآور فیزیکی و نمادین مبارزه ناتمام فلسطینی ها بوده است. امروز، آنها به یک همگرایی خطرناک از برنامه های منطقه ای، سیاست فرقه ای و ناامیدی اقتصادی کشیده می شوند.

از آنجایی که بازیگران خارجی و محلی دیدگاه های همپوشانی و گاهی متناقض - اسکان مجدد برای کمک، خلع سلاح برای ثبات، ادغام برای مهار - کمپ ها را در معرض خطر تبدیل شدن به عرصه های رویارویی یا مشارکت قرار می دهند. این که آیا رهبری لبنان می تواند این معادله پر مخاطره را بدون قربانی کردن حاکمیت - یا هویت فلسطین - پیش ببرد، یک سوال باز باقی می ماند.

اما آنچه واضح است این است: سرنوشت اردوگاه های لبنان دیگر یک موضوع داخلی نیست. این یک آزمون تورنسل منطقه ای است - آزمونی که نتیجه آن ممکن است آینده مقاومت، بازگشت و خودمختاری منطقه ای در سراسر غرب آسیا را پیش بینی کند.

..... **با تقدیم احترامات «2025-04-23»**

.....